

5. Sulaiman, Ainin & Naqshbandi, M Muzamil & Moghavvemi, Sedigheh & Jaafar, Noor Ismawati. (2015). Facebook usage, socialization and academic performance. *Computers & Education*. 83. 64-73. DOI: 10.1016/j.compedu.2014.12.018.

6. Bidegain, E., Arroyo-Sagasta, A., Diaz, K., Zuberogoitia, A., Anton, E., Rozas, I. (2023). Youth, social networks and identity: A cross-border study from the Basque country. *Catalan Journal of Communication & Cultural Studies*. 15(1). pp. 101-122. https://doi.org/10.1386/cjcs_00080_1.

7. FATHI, LEILA, KALDI, ALIREZA, & SAROKHANI, BAGHER. (2020). Sociological analysis of the use of virtual social networks among students (Case study: Students of Tehran University). *JOURNAL OF IRANIAN SOCIAL DEVELOPMENT STUDIES (JISDS)*, 12(1), 37-54. SID. <https://sid.ir/paper/402015/en>

8. Lisovych A. (2022) Vplyv internet-komunikatsii na sotsialnu povedinku ukrainskoi molodi. [The influence of Internet communications on the social behavior of Ukrainian youth]. *Psykhosotsialni resursy osobystisnoho ta sotsialnoho rozvytku v epokhu hlobalizatsii: materialy Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii, (m. Ternopil, Zakhidnoukrainskyi natsionalnyi universytet, 4-5 lystopada 2022 r.) v 2 t. Ternopil: ZUNU. T.2. S. 102-105*

УДК 37.015.31:746.35:745.5(045)

АПЛІКАЦІЯ З РІЗНИХ МАТЕРІАЛІВ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ

Микуліна А. К.

THE APPLICATION FROM DIFFERENT MATERIALS AS THE MEANS OF DEVELOPING CREATIVITY

Mikulina Antonina

В статті розкрито проблема формування творчої особистості, розвитку творчих здібностей у дітей на заняттях з аплікації з різних матеріалів.

Відмічено, що заняття з аплікації при спрямованому керівництві з боку дорослого та при використанні сучасних методів і прийомів навчання дають великий навчальний і розвиваючий ефект. впливають на всебічний та творчий розвиток дошкільників.

Також розкрита особливість розвитку творчих здібностей у дітей під час аплікації в різних вікових груп, яка реалізуються по-різному, а ускладнення завдань пов'язано з рівнем знань, умінь і навичок дошкільників.

Ключові слова: *творчість, аплікація, розвиток особистості, творча діяльність, техніка виконання.*

The author of the article has revealed the problem of forming a creative personality, developing creative abilities in children during the lessons on application from various materials. The concepts of «creativity», «children's creativity», «application» have been defined.

It has been noted that application classes with the guidance of an adult and the usage of modern teaching methods and techniques have a great educational and developmental effect, have an impact on the comprehensive and creative development of preschoolers. Systematic teaching of children various methods of application from different materials creates the basis for their creative expression in independent activities.

The article also has revealed the peculiarity of the development of creative abilities during application with children of different age groups, which is realized in different ways, and the complexity of tasks is related to the level of knowledge, skills and abilities of preschoolers.

It has been concluded that the usage of application from different materials for the purpose

of developing children's creativity is possible with the skillful support of an adult and encouragement of manifestations of creative independence, artistic abilities, creative imagination, and fantasy.

Key words: *creativity, application, development of personality, creative activity, technique.*

Проблема розвитку художньої творчості набуває в наш час особливого значення. Формування творчої особистості – проблема комплексна. Вона має розв'язуватися на всіх етапах і напрямках виховання і навчання підростаючого покоління. Неможливо переоцінити значення творчої діяльності, організованої вже у дошкільні роки.

Творчість є активністю дитини спрямованість на створення нового продукту в нерегламентованій жорсткими умовами ситуації [1].

Дитяча творчість – своєрідна сфера дитячого життя. Сучасні дослідження свідчать про те, що формування дитячої творчості відіграє найважливішу роль у становленні повноцінної особистості, розвитку здібностей дитини, її потреб і мотивів поведінки [3].

Для успішного вирішення цієї проблеми велике значення має розвиток творчих здібностей, дитячої активності та самостійності. Найбільше творчі здібності розвиваються в продуктивних видах діяльності, серед яких особливе місце посідає образотворча діяльність.

Заняття з художньої творчості повинні стати зустріччю дитини з прекрасним: природою, людиною, світом мистецтва. Для того, щоб діти відчували красу, необхідно перетворити заняття в милування і залучити до цього усі органи чуття. Рівень глибокого чуттєвого сприйняття допоможе формувати художньо-образне мислення [3].

Численні дослідження свідчать про можливість прояву творчих здібностей вже у дошкільному віці. Проблемою розвитку дитячої образотворчої творчості займалися В. Ф. Котляр, В. О. Моляко, Н. Н. Поддьяков, Т. О. Підкурманна, А. В. Різдяна, Л. М. Шульга та інші науковці.

Основною умовою розвитку творчості є навчання, яке враховуючи можливості дитини, забезпечує цілеспрямовану, планомірну передачу необхідних для діяльності знань, умінь, навичок, а вже потім на цій основі

формується вміння користуватися засвоєними знаннями для розв'язання творчих завдань [3]. У процесі навчання педагог розвиває творчі здібності дітей.

Звідси випливає необхідність організації занять з образотворчої творчості починаючи з дошкільного віку, в тому числі і з аплікації.

Теоретичні основи використання аплікації в процесі навчання дошкільників образотворчої діяльності в ЗДО належать таким науковцям, як І. Л. Гусарова, Т. М. Доронова, В. М., Мельник, Т. Г. Побережнікова, Л. Я. Скиданова, Л. І. Сірчено, Г. І. Шевченко та ін.

Мета статті: розкрити особливості розвитку творчих здібностей у дітей в процесі аплікації з різних матеріалів.

Виховання творчості – різнобічний і складний вплив на дитину. Одним із важливих шляхів розвитку художньої творчості у дітей є взаємозв'язок художньої творчості з різними видами дитячої діяльності, серед яких аплікація.

Великі потенційні можливості в розвитку особистості дитини належить аплікації, яка сприяє формуванню розумових, творчих здібностей дошкільника, становленню його моральних уявлень, трудових умінь, художнього смаку. Аплікація вважається різновидом художньої діяльності, передбаченої програмами виховання і навчання дітей дошкільного віку в закладі дошкільної освіти [2].

Аплікація має велике значення для всебічного розвитку дітей і ознайомлення з творами декоративно-прикладного мистецтва, впливає на розвиток творчих здібностей. Це можливо тільки тоді, коли вихователь вміло використовує на заняттях найбільш ефективні методи навчання, коли завдання частіше вимагають у дітей активності, творчості, а не репродуктивного засвоєння умінь і навичок.

Заняття аплікацією при спрямованому керівництві з боку дорослого, при використанні сучасних методів і прийомів навчання дають великий навчальний і розвиваючий ефект. Діти успішно опановують технічними навичками

аплікаційних операцій, успішно оволодівають сенсорними еталонами; здобувають перші навички творчої діяльності тощо.

Найбільш цікавою і доступною для дітей дошкільного віку є аплікація з паперу та різних матеріалів. Сам вид матеріалу, простота його обробки стимулюють творчу активність дитини, дозволяють легко оволодіти ручними вміннями і навичками. Зміст навчання та тематика робіт з аплікації змінюється починаючи з молодшої до старшої групи відповідно до вікових особливостей та можливостей дітей.

Систематичне навчання дітей різноманітним способам аплікації з різних матеріалів створює основу для творчого вираження дошкільника в самостійній діяльності: дитина може вибрати зміст аплікації (декоративний візерунок, предмет, сюжет), матеріал (один або декілька в поєднанні) і використовувати різну техніку, яка підходить для більш виразного виконання задуманого. Щоб розвивати у дітей фантазію і творчість використовують заняття цікавого характеру та нетрадиційні техніки аплікації.

Знання, вміння, навички з аплікації діти втілюють у своїй творчій діяльності: майструють барвисті настінні панно, декорації для настільного і тіньового театру, костюми і елементи оздоблення до вистав і святкових ранків, прикраси для ділянки ЗДО, подарунки молодшим дітям, рідних та друзям [2].

Потрібно також залучати дітей до самостійної художньої діяльності, до оформлення приміщень до свят, робити виставки дитячих робіт, різні стінгазети та багато іншого, що пов'язано з аплікацією.

У кожній віковій групі розвиток творчих здібностей у дошкільників з аплікації реалізуються по-різному. Їх ускладнення пов'язано з рівнем знань, умінь і навичок, від яких залежить творча варіативність змісту аплікацій.

Залучення до творчої аплікації починається з *першої молодшої групи*. Вихователь повинен керуватися особливістю розвитку дітей: у віці 2-3 років у здорових малюків яскраво виражений емоційний відгук на пропозицію щонебудь зробити, брати участь у роботі, дитина виявляє готовність діяти. Тому головне завдання дорослого – підтримати цю активність, не дати їй згаснути,

надати їй творчий характер. Не можна упустити цей сприятливий період дитинства для розвитку дитячої активності і самостійності.

Завдання, які можуть вирішуватися в цьому віці, елементарні:

- ✓ вчити діяти з папером (відривати, м'яти, скочувати);
- ✓ розвивати емоційну чуйність на пропозицію дорослого зробити щонебудь, готовність брати участь разом створювати елементарні художні вироби;
- ✓ розвивати інтерес, емоційно позитивне ставлення до елементарних дій з папером, прагнення самостійно їх виконувати;
- ✓ розвивати естетичне сприйняття і почуття: впізнавати отримане зображення, милуватися, радіти «вслід» за дорослими [4].

Зміст робіт у цьому віці своєрідний: напівоб'ємна (з паперових грудочок, кульок) і «мозаїчна» (зі шматочків паперу) предметна аплікація, на якій зображуються найпростіші предмети: кольорові кульки, гілочка з ягодами горобини, вишні, кульбабка, різні овочі, фрукти, фігурки тварин та ін. Ці роботи, виконані на кольоровому фоні радують дітей своєю яскравістю і можуть знайти практичне застосування для прикрашення інтер'єру лялькового куточка, групи, дошкільного закладу, дитячої кімнати у вдома.

Виконуючи окремі дії з аплікації разом з вихователем, діти отримують перші уявлення про неї як про спосіб зображення за допомогою паперу, перетвореного руками.

Оволодіння специфічними діями з матеріалом, предметами в ранньому віці відбувається через спілкування з вихователем. Тільки він може передати дитині відомості про різні предмети, знаряддя, показати прийоми використання паперу у спільній з ним діяльності. Окрему дію дітей з перетворення матеріалу педагог включає в цілісний процес зі створення виробу.

Дії дітей в другій молодшій групі з аплікації поступово ускладнюються.

Перші спільні з дорослим ручні результативні дії, включені в створення певного «продукту», емоційно готують дитину до систематичної і більше змістовної участі в аплікації. Перші спроби перетворення матеріалу не вимагають від дітей чіткого сприйняття форми, кольору; вони ще не беруть

участь у самостійному задумі зображення. Але вже на четвертому році життя під час занять з аплікації можуть бути поставлені більш складні *завдання*:

✓ допомогти дітям побачити в папері матеріал, який піддається перетворенню і має свої властивості і якості: м'який, щільний, гладкий, шорсткий, блискучий, матовий, папір різного кольору, мнеться, рветься, по різному шарудить;

✓ дати малюкам уявлення про необхідні інструменти і обладнання для аплікації: пензлик, клей, клейонка;

✓ вчити дітей складати візерунки з геометричних форм на смузі, квадраті, прямокутнику, трикутнику;

✓ вчити дошкільнят складати з готових форм прості предмети (ялиночка, будиночок, башточка, тощо) та елементарні сюжети із знайомих предметів (паровозик з вагончиком, будиночок з ялинкою, квітуча галявина);

✓ вчити техніці намазування паперових деталей клеєм: по контуру «вимальовуючи» пензликом з клеєм по краю форми;

✓ формувати у дітей усвідомлене відношення до послідовності виконання роботи: спочатку викласти візерунок (предмет, сюжет) на аркуші, а потім по черзі брати і наклеювати кожну деталь;

✓ виховувати у дошкільнят самостійність, художній смак [4].

У середній групі вирішуються більш складні завдання:

✓ вчити вирізати деталі для аплікації з різних матеріалів (папір, тканина) простими способами: відрізати, розрізати, вирізати по контуру;

✓ вчити правильно тримати ножиці, розрізати вузькі смужки по згину (зігнуті навпіл), а потім більш широкі (кілька помахів ножиць);

✓ залучити дітей до створення аплікації з сухого листя, навчати способам приклеювання листя на основу;

✓ збагатити зміст аплікацій, забезпечивши більш широке ознайомлення дітей зі світом природи, предметами народного мистецтва тощо, а також розмаїтість використаних деталей (геометричних і рослинних форм);

- ✓ вчити розташовувати деталі на різних геометричних формах та силуетах предметів;
- ✓ розвивати акуратність, самостійність, творчі здібності [4].

Якщо діти рано опановують роботу ножицями, то до кінця середнього віку вони можуть вирізати деталі усіма вищеназваними способами з тканини, і в результаті можлива аплікація з тканини. Для основи використовується мішкочина, драп, бавовняна гладко пофарбована тканина. На ній можна виконати візерунки як шляхом чергування деталей різного кольору та форми, так і шляхом створення композицій з елементів національного українського орнаменту (серветка, рушник, килим, скатертина), можна створити предметну чи елементарну сюжетну аплікацію.

Дітей чотирьох-п'яти років можна вчити аплікації і з сухого листа рослин: скласти візерунок, чергуючи листя за формою, величиною, кольором і розташовуючи їх симетрично на картонній основі різних геометричних форм: смузі, квадраті, крузі тощо.

Дітям пояснюють, що не можна намазувати листок клеєм, як деталь з паперу або тканини, рухом пензлика по контуру бо він почне кришитися. Його намазують обережно, крапками клею в декількох місцях.

Для кращої передачі образу дітям надаються і інші матеріали: олівці, тонкі гілочки, насіння. Наприклад, виготовляючи аплікацію метелики, черевце можна зробити не тільки з листочка, але й намалювати, приклеїти тонку гілочку; для очей використовувати дрібне насіння або теж намалювати.

У старшому дошкільному віці діти опановують більш складні техніки вирізування – симетрично, з паперу складеного навпіл, гармошкою, в декілька разів, силуетно, багатошарові аплікації, а також технікою обривання, плетіння. Вони можуть комбінувати різні техніки в одній роботі.

Розширюється і зміст аплікації. Діти створюють більш складні декоративні візерунки як з геометричних, так і з рослинних форм. Більш складними стають предметні аплікації з великою кількістю деталей. У старшому віці діти роблять аплікацію з соломки, намазуючи клеєм контур

предмета й наклеюючи на нього нарізану соломку.

Дошкільнята можуть виконувати багат шарові сюжетні аплікації з паперу, тканини, сухого листя. Цей вид аплікації найбільш важкий. На відміну від малюнка в багат шаровій сюжетній аплікації завжди залишається певна послідовність розташування і наклеювання форм: спочатку загальний фон (земля, море, небо), потім викладаються і приклеюються предмети заднього плану, а далі середнього і переднього. Дітям 6-7 років можна запропонувати зробити олівцем ескіз майбутньої роботи.

Засвоєння різних прийомів вирізування дозволяє дітям творчо використовувати їх в процесі виконання предметних, сюжетно-тематичних і декоративних аплікацій. Дошкільники повинні навчитися вибирати найбільш ефективні прийоми, комбінувати їх у своїх роботах, домагаючись виразного трактування тих чи інших образів [2].

Систематичне навчання дітей різноманітним способам аплікації з різних матеріалів створює основу для творчого вираження дошкільника в самостійній діяльності: він може вибрати зміст аплікації (декоративний візерунок, предмет, сюжет), матеріал (один або декілька в поєднанні) і використовувати різну техніку, яка підходить для більш виразного виконання задуманого.

Від виконання аплікації діти отримують величезне задоволення. Вони у своїх роботах часто вказують чи підкреслюють свій настрій – це проявляється у самій аплікації і підборі до неї кольорів.

Як бачимо, заняття з аплікації допомагають розвинути творчість, оригінальність, неповторність особистості дитини, а це є одним з головних завдань виховання та навчання. Рівень оволодіння уміннями і навичками, передбаченими програмою по аплікації, дозволяє виявити ступінь готовності кожної дитини до успішного навчання в школі, подальшому засвоєнню змісту і техніки різних видів художнього ремесла.

Отже, аплікація – це один з найважливіших та цікавіших видів образотворчої діяльності в дошкільному закладі. Тому постійно потрібно проводити різноманітні заняття з аплікації, залучати дітей до самостійної

художньої діяльності, до оформлення приміщень до свят, робити виставки дитячих робіт, різні стінгазети та багато іншого, що пов'язано з аплікацією.

Для активізації дитячої творчості потрібно широко використовувати активні методи і прийоми навчання, ігрові прийоми, цікаві техніки аплікації. Завдяки правильному педагогічному керівництву, спрямованому на виховання творчої особистості, дитина оволодіває таким обсягом умінь, який дає їй змогу творчо відобразити свої задуми. Тому потрібно планомірно і систематично збагачувати уявлення дітей про оточуючу дійсність, розвивати у них вміння бачити і розуміти прекрасне, розвивати інтерес до нього, прагнення самим творити по законам краси.

Вміла підтримка і всіляке заохочування проявів творчої самостійності дітей, розвиток художніх здібностей, творчої уяви, вигадки, фантазії, емоційної чутливості допомагають успішно здійснювати завдання розвитку творчої особистості дитини.

Список використаних джерел

1. Бебіх Г. Д. Розвиток творчої особистості дитини через образотворче мистецтво. БВДС. 2005. № 5-6. С. 1-11.
2. Любежаніна Б. А., Микуліна А. К. Розвиток особистості дітей дошкільного віку на заняттях з аплікації. *Міжнародний науковий журнал "Освіта і наука"* / ред. кол.: Т. Д. Щербан (гог. ред.); заст. гол. ред.: Jerzy Piwowarski; В. В. Гоблик. Мукачево-Ченстохова: РВВ МДУ; Академія ім. Я. Длугоша, 2019. Вип. 1(26). С. 136-140.
3. Пазиненко С. М. Розвиток творчих здібностей. Нетрадиційні заняття з художньої праці в старшій групі. Харків: Вид. група «Основа», 2007. 112 с.
4. Сухорукова Г. В., Дронова О. О., Голота Н. М., Янцур Л. А. Образотворче мистецтво з методикою викладання в дошкільному закладі: підручник / за заг. ред. Г. В. Сухорукової. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2010. 376 с.

References

1. Bebikh, H. D. 2005. Rozvytok tvorchoi osobystosti dytyny cherez obrazotvorche mystetstvo [Development of a child's creative personality through visual arts]. BVDS, 5-6, pp. 1-11.
2. Liubezhanina, B. A., and Mykulina, A. K. 2019. Rozvytok osobystosti ditei doshkilnoho viku na zaniattiakh z aplikatsii [Personality development of preschool children in application classes]. International scientific journal "Education and Science", 1(26), pp. 136-140.
3. Pazynenko, S. M. 2007. Rozvytok tvorchykh zdibnostei. Netradytsiini zaniattia z khudozhnoi pratsi v starshii hrupi [Development of creative abilities. Non-traditional classes on artistic work in the senior group]. Kharkiv: Ed. group "Basic".
4. Сухорукова Г. В., Дронова О. О., Голота Н. М., Янцур Л. А. Образотворче мистецтво з методикою викладання в дошкільному закладі: підручник / за заг. ред. Г. В. Сухорукової. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2010. 376 с.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>